

Minden eddigi társadalom történelmének
ostályharcok története.
Világ proletárjai egyesüljétek!

NÉPAKARAT

SZOCIALISTA MUNKÁSLAP

Az iparilag fejlettebb ország a ne-
vésbé fejletlenek saját jövője képét
mutatja". (Marx.)

No. 52. szám. Vol. VII. évfolyam.

NEW YORK, 1909 JUNIUS 29.

Egyes szám ára 2 cent, New Yorkban 1 cent.

TÁRGYALÁSOK, ÍTÉLETEK.

A törvényszéki tárgyalások, ítéletek általános érdeklődést szoktak kelteni. A lapok, melyek hosszú tapasztalat után meglehetősen ismerik az emberi gyöngéket, különösen ebben az országban rendkívül figyelmet fordítanak a törvényszéki hírszolgálatra, tudva, hogy a közönség mohón kap a törvényszéki híreket. Ennek az érdeklődésnek meg van a maga oka. A törvényszékek előtt hullanak le a leplek az élet komikus és tragikus színjatekairól, a törvényszéki tárgyalásokban és ítéletekben tükröződik vissza a társadalomnak változatos képe a maga mély tanulságaival.

Különösen érdekesek az utolsó napok törvényszéki tárgyalásai és ítéletei.

Itt van elsőnek a Brandenburg-ügy, melyet a főbíró vizsgálja bünyűi ága tárgyal.

Brandenburg eladott a The Times-nek egy kéziratot, melyet állítólag Grover Cleveland, az Egyesült Államok néhai elnöke tri. Röviddel Cleveland halála után közölte a Times az állítólag Cleveland által írt cikket, mely a lelkoratók táborában ugyancsak nagy port vert föl. E cikkben Cleveland kemény támadást intézett a demokráta párt radikális szárnya ellen s félreérthetetlen módon nyilvánította ki kedvezőnek éppen nem mondható véleményét a párt jelenlegi vezéről.

A cikk hitelességét sokan kétségbe vonták s Brandenburg ellen megindították a pört család és hamisítás miatt.

A tárgyaláson úgy a szakértők, mint Mrs. Cleveland hamisítványnak minősítették Cleveland aláírását s Brandenburg is annyira ellentmondott önmagának, hogy ügye a lehető legrosszabbul áll.

Brandenburg pedig tulajdonképpen nem bünyös. Egy politikai pártnak nagy szüksége volt ilyen hamisítványra, megfizetett érte, hasznát is vette. Brandenburgnak az a szerencsétlensége, hogy éppen az ő személyében kell esetleg a törvényszéknek kielégíteni az igazságszolgáltatás követelményeit az összes kapitalista politikusok korrupsziójáért.

Mig Brandenburg ügye a kapitalisták politikai dolgaiba enged bepillantást, a Henze-ügy föltárja a leplet az ipar igazgatásának módjairól.

Jó pár hónapja már, hogy a törvényszék, rá akadni a réztrust könyvvezetésének, mely föltétlenül döntő bizonyítékot nyújtana föltétlenül döntő bizonyítékot nyújtának arra, hogy Henze a bankokat, melyeknek igazgatója volt kifosztotta, hogy ezzel mentse meg trustját a bukástól.

Henze ügyvédje oly buzgón védte a vádlottat, hogy még a tanukat is kioktatta, miként szabadulhatnak meg a tanuskodás elől. Elítéltek ezért az ügyvédtől kétszázötven dollárra. Henze testvérét is elítélték hasonló ok miatt. Az elítéltek lefizették a pénzbírságot, de a könyvek csak nem kerülnek elő. A törvényszék egyszerűen képtelen megállapítani, kinek a birtokában voltak utólag a könyvek? Kit lehet, ha kell súlyosabb büntönbüntetéssel kényszeríteni a könyvek előadására.

Nincs kizárva az sem, hogy mire a könyvek előkerülnek, meg lesznek hamisítva s kezdődhetik az új pör, meg vannak-e hamisítva a könyvek? Ha igen: ki hamisította meg? S milyen volt az eredeti könyvvezetés? Barmi legyen is a tárgyalás végső eredménye, annyi bizonyos, hogy a kapitalisták ipari igazgatása, — melyért a polgári nemzetgazdászok azt állítják, hogy joguk van a haszonhoz, — tulajdonképpen nem egyéb a csalások láncolatánál.

Ítéletet hozott a törvényszék a Gould-válpörben is.

A pört a nő indította meg hitlen elhagyás miatt. A férfi azzal védekezett, hogy a nő részeges volt, képtelen a "decent" életre. A tanuvallomásokból ugyan kitűnt, hogy Mrs. Gould olyan életmódot folytatott, mely elég ok a válásra, azonban Mrs. Gould életmódja egyáltalán nem rosszabb, mint aminőt a pénzaristokraták körében folytatnak. A bíróság fölbontottanak nyilvánította a házasságot s tekintetbe véve, hogy Gouldnak évi jövedelme 750 ezer dollárra rug. elrendelte, hogy a férfi évente 36 ezer dollár tartásdíjat fizessen elvált nőjének.

Gould ügyvédei megfölebbezték az ítéletet s ha a törvényszék jóváhagyja is, az ügy még egyszer foglalkoztatni fogja az olvasó közönséget. Pedig már amennyit látnunk, annyi is elegendő annak igazolására, hogy a kapitalista osztály az, melynek legkevesebb joga van a "szent családi intézmény" nevében tiltakozni a mozaik ellen, mely ezt a rendszert elsősorban föltöltözteti intézményeivel együtt.

Egy szerény kis napihírbetemetgetik már a Panama csatorna ügyének szellőztetése mi-

att a New York World ellen indított sajtópört, mely már huzamosabb idő óta alszik a törvényszék irattárában.

Mig Roosevelt Afrikában a vadakat kergeti, itthon Taftnek kellett volna a Roosevelt által megindított pört folytatni. Erre azonban Taftnek nem igen sok hajlandósága van. Erre vall az a nyilatkozat, hogy bár a vádlók megbízottat küldtek Franciaországba, hogy szerezze be a szükséges adatokat a francia kormánytól, ez a kiküldés nem jelenti azt, hogy a vádat minden körülmények között föntartják.

Taft nem óhajtja a dolog további feszegetését s kívánsága paranes lévén, az ügyesség kétség kívül el fogja ejteni a vádat.

S miért ne? Bármelyik kapitalista országban írja valaki találmára a kapitalista állam végrehajtó, törvényhozó és ítélkező közegeiről, hogy korruptak, csalnak, lopnak: igazat fog írni és nem is fog nagy föltűnést kelteni. Hogy elítélke-e vagy fölmentke-e az nem nyom a latban semmit. Még egy fontos tanulsága lesz ennek az esetleges pórelejtésnek. Tafték annyira ismerik a törvényszékeket (hiszen Taft maga is bíró volt), hogy a majdnem biztosra vehető elégtételre, melyet fölük nyernének, egyáltalán semmit sem adnak!

S végül nem lesz érdektelen megemlíteni, hogy Bingham rendőrököt két heti számítás után úgy találta, hogy Gaynor bíró a leleplezésével éppen százezer dollár ára kárt csinált az ő becsületében.

Ennyi összeg erejéig indított pört. És ez a pörindítás ügyes sakkhúzás volt: fölment a polgármestert attól, hogy a vizsgálatot tovább folytassa és ítéljen. Időt enged az általános fölháborodás lecsillapodására s ha Bingham majd egy-két év múlva elveszti is a pört, nem vesz vele semmit. Időt pedig mindenesetre nyer.

Ezek a törvényszéki tárgyalások, végzések megvilágítják a kapitalista rendszert minden oldalról. Látjuk a rendszernek minden gyöngeségét, minden bűnét, melyért előbb-utóbb pusztulás lesz a bűnhődése.

NAGY SZTRÁJK PITTSBURGBAN.

A pittsburgi villamos vasúttársulat alkalmazottai között négy-öt hét óta húzódó alkunak vasárnap reggel hirtelen végét szakította az összes alkalmazottak sztrájkja.

Az alkalmazottak oly egyöntetűen jártak el, hogy a társulat meg sem kísérelhette a forgalom föntartását s egész vasárnap mindössze öt villamos kocsi járt-kelt Pittsburg területén. — az Egyesült Államok postakocsijai. A társulat elnöke, James D. Callery ártir a polgármesternek, bejelentette, hogy a társulat alkalmazottjai sztrájkolnak s rendőri segítséget kért.

Ugyancsak érintkezésbe lépett telefon útján James Farley sztrájkító ügynökségével s kilencszáz szervezett sztrájkítónek haladéktalan utnak indítását kérte, kétszáz sztrájkító pedig Latarbe pennsylvaniai városból kért.

A nagy nyári kiránduló helyekre átlag 250 ezer látogatót szoktak szállítani a villamos kocsik egy vasárnap; most egyetlen egy utast sem vihettek.

A legtöbb templomban elmaradtak az istentiszteletek, mivel a templomjárók nem használhatták a villamos kocsikat. A Wylie Ave.-n levő baptista templomban, Pittsburg pénzaristokratáinak templomában, Rev. dr. A. Fisher prédikációjában megemlítette a sztrájkot, melyet sajnálatos dolognak tartott bár, de a sztrájkolóknak teljesen igazat adott.

"Azt hiszem, — mondá, — hogy ezek a szegény sztrájkoló kocsivezetők és kalauzok nem kérnek annyit, amennyit a gazdag tulajdonosok könnyen meg adhatnak anélkül, hogy bármi kárt szenvednének."

A homesteadi acélgyárak intézkedéseket tettek, hogy munkásaikat a gyár épületeibe szállásolják be, hogy a forgalom föntartása miatt a munkások késése zavart ne okozzon.

A vasúttársulat főtisztviselői különösen azon keseredtek el, hogy a munkások a kimondott órában percnyi pontosságig hagyták abba a munkát. Ahol a kocsi volt, pontban reggel 5 órakor megállt, akár a város végén, akár feleuton. A kalauzok kijelentették az utasoknak, hogy sztrájk van s ott hagyták a kocsikat.

Penrose szenátor, egy mint nemrég Javalon McNichol szenátor, egyezkedést javasol s följánlotta közbenjárását, melyet mindkét fél visszautasított.

Zavargások nem történtek, a közönség mindössze két sztrájkítónek fölsapni akaró négert vert el, hogy elvegye a kedvüket a sztrájk-töréstől.

FÖL A MUNKÁRA!

Alik mult el egy-két hete, hogy a vezetőség hírül adta a szervezőeknek az országos szervező kiküldését s máris megszólalt majdnem valamennyi szervezeteünk: Szükségünk van a szervezőre, elvárjuk, hogy a mi vidékünkön is jelenjen meg.

Ha a szervező valamennyi városban meg fog jelenni, ahová hívták (s igyekezni fog eleget tenni a meghívásoknak), a három hónap igen rövidnek fog bizonyulni. Ha a szervező munkája eredményes lesz, a vezetőség nem fog habozni, hogy a szervezői ut idejét megnyújtssa. A vezetőség több év tapasztalatából szüri le a tanulságot, hogy bármily terhet hárítson is a szövetségre és aszervezőkre a szervezőnek uton tartása, nem lehet annyi áldozatot hozni, amennyit szervezői munka meg nem érne.

Ugyszólván minden fölszólítás nélkül néhány szervezet máris annyi összeget ajánlott föl a szervező utjának költségeire, amennyi az eredetileg kiszabott időre elegendő. S az anyagi támogatás, melyet a többi szervezettől várhatunk, lehetővé teszi még több magyarlakta helynek fölkeresését. Lehetővé teszi, hogy a szervező ott is töltsön időt, ahol rögtön eredmény nem igen várható. Múltányoljuk a szervezetek áldozatkészségét, azonban nyomatékosan megemlítjük, amit már mondtunk: az anyagi áldozatok értéke meg sem közelíti az erkölcsi támogatásnak értékét. Az az elvtárs, aki utbagazatásával, új címek beszoigáltatásával, a szervezőnek kalauzolásával lehetővé teszi, hogy a szervező ut talajt munkálhasson meg, többet tesz mint az, ki anyagilag mozdítja elő a szervezős munkáját.

Elvtársak, ezt ne tévesszék szem elől! A szervező utirányát az első hetekre a következőkép állapítottuk meg:

Junius 26-tól július 6-ig (tiz nap):
Elizabeth, Chrome, Carteret, Perthamboy, Woodbridge, So. River, New Brunswick, Roebing, Trenton, New Jersey államban.

Július 6-tól július 24-ig (tizennyolc nap):
A szervező ezeknek a helyeknek fölkeresése után be fogja járni Pennsylvánia állam bánya-telepeit, Pittsburg felé véve útját. Föltétlenül szükséges, hogy Pennsylvánia állam területéről lehetőleg minden cím rendelkezésünkre álljon, mivel a további utirány megállapításához állg van pár heti időnk.

A szervező címe további értesítésig a következő: Charles Rothfiser c/o. L. Parker, 953 N. Marshall St., Philadelphia, Pa.

CHICAGOI HIREK.

Szépén kitavasodott, benne is vagyunk a kánikulában, a nagy garral hirdett áldást-hozó prosperitás is megérkezett — a polgári lapokban, de biz a munkásnak helyzete egy esőpöppet sem javult, melyről ez az öngyilkosságról szóló hír is tanusodik.

A Minap este egy ismeretlen öreg ember a Clark St.-i hidon azt mondta a háta mögött haladó két gyereknek: Fiúk, az egész várost bejártam munka végett, de azt hiszem, ezután nem kell munkát keresnem. So long! — és azzal leugrott a hidról. A fiúk segítségért kiabáltak s a hídkezelő ki is akarta menteni az öreget, de az aggyástyn a hozzá dobott mentő fört nem akarta megfogni s végre elmerült.

Ugyanaz időben, egy pár blocknyira onnan egy csapat börzspekuláns ezreket lumpolt el egyik társuk lakodalmán. Ki tudja, hogy e mulatozók közül mennyit gazdagíthatott munkájával a kétségbeesett öngyilkos? Találó képe a rendszernek: Mig a rablók vigadnak, addig a megrablott kénytelen a vízbe ugrani.

A chicagói "Daily Journal" írja: Más városokban a ponyvaregények fiatal áldozatait elnadragolják s vacsora nélkül küldik aludni, Chicagóban máskép van ez.

Öt bátor, erősen fölfegyverezett chicagói titkos rendőr agyonlőtt egy 14 éves fiút, kinek összes bűne az volt, hogy a ponyvaregények megbőditották s egy ócska, töltetlen revolverrel járt-kelt s jámbor kereskedőket halálfejes levelekkel ijesztgetett.

Igy történt az eset: Weinrich detektív a menekülő fiút célba vette, rálőtt s a golyó, mely a fiu hátán hatolt be, a mellén jött ki, átszakítva a tüdőt. Négy detektív revolverrel a kezében körülkapta a megölt fiút s hősileg lefoglalta az ócska revolvert...

Öt erős, fölfegyverezett titkos rendőr automobilon. Elegendő számban ahhoz, hogy elfogjanak két-három rablógyilkost élve a legveszedelmesebb fajtából, nem tudnak egy gyöngé, 14 éves gyermeket élve elfogni. Az igazi black handisták, utonállók vigan, szabadon garázdálkodnak, a rendőrök félnek fölük. Vitézségüket egy kis gyermeken próbálják ki!

ESEMÉNYEK.

AMIT HEARST LAPJA NEM LÁT.

Az angol és német kapitalisták között kitörni készülő harcba beleszólt Hearstnek, az újság-trust fejének lapja is. Beleszólt az angol fegyverkezésbe, melyre — szerinte — Angliának nincs szüksége s vele semmi célt sem ér el. Hearst lapja az angol birodalmat a bukás szélére látja:

"Balfour fegyverkezést emleget. Nincs számalmasabb látvány a világon, mint egy megremült nagy birodalom. A nagyszerű és hatalmas római birodalom remülete szánandó volt, mikor a góthok jöttek ellene, ne Nagy Británia remülete még szánandóbb ma, mikor senki sem jön ellene. Különös látvány ez. Ki támadja Angliát? Hol az ellenség? Senki sem tudja. E nagy birodalom vezetői úgy beszélnek, sikoltoznak, mint az örültek. De örültségüknek történelmi alapja van. Angliának el kell pusztulnia, mint ahogy más birodalmak elpusztultak. A birodalmak nem élnek örökké. A birodalmak halálát a nemzetek halála követi. Az angol államférfiak, magukat a nemzet halálával szemben találva, — siránkoznak, nagyobb hadseregért kiabálnak. Nagyobb hajórajrt üvöltenek. Ki a támadó? Nem tudják. Nem más, mint az a fölbomlási folyamat, mely az emberi élet törvényeiben eleitől fogva benn volt. Nagy Sándor birodalma elbukott. Babylon elbukott. Persia és Media elbukott. Róma elbukott. Spanyolország elbukott. És a végzett kímért lépéseinek dióbörgésére Anglia is összeomlik. Rémültében hadseregét és hajóraját akarja szaporítani. Hasztalan. E látvány gondolkodóba kell, hogy ejtse az országokat.

Csak az erény élhet. Azok kik fegyvert fognak, nemcsak a fegyver által, hanem a fegyver árnyékától is elpusztulnak. Anglia a végzet rettenetes fegyvereinek árnyékától remült meg Milyen tanulság! S mégis az egész történelem ez a tanulságot nyújtja. A történelem nem más, mint birodalmak halálának sorozata. És a halál sohasem kívülről, hanem belülről jön. Róma elbukott, mert a zsarnok állam ott is aratott, ahol nem vetettette. A nép összerogyott a vállaira nehezett terhek alatt.

Amerikának jó lesz, ha okul Anglia példáján, ha igyekszik kikerülni a birodalmak sorát.

E lap, — a The American, — minden igyekezetével azon volt, hogy az államférfikkal megértesse: első a nép, azután jön a birodalom."

Igy ir Hearst lapja. S amit Angliáról ir, többé kevésbé megállja helyét minden fejlett kapitalista állammal szemben.

Vagy nem fegyverkeznek Németország, az Egyesült Államok, Franciorszag s a többi kisebb-nagyobb birodalom? Vagy nem retteg-e látható és láthatatlan ellenségtől, sőt a szövetségeseitől is valamennyi ország? Vagy nem küzd e valamennyi súlyos problémákkal, melyeken az állam hajója zátonyra juthat, hajótörést szenvedhet?

Nem egy birodalomban, hanem valamennyi birodalomban a kapitalista rendszer az, mely halálutját hívja. Anglia a bukás szélére áll. De nem az angol nép, hanem az angol uralkodó osztály: a kapitalisták osztálya. Ezt nem akarja látni Hearst lapja, könnyen érthető okoknál fogva.

Meg fog-e küzdeni Amerika a problémával, melyen Anglia fönakadt? Képes lesz-e árúpiacát a végtelenségig terjeszteni? Képes lesz-e az osztályuralmat föntartani a kiélestedt osztály ellentétek mellett?

Hearst lapja szerint a történelem azt mondja, hogy képtelen lesz erre.

MI A KÜLÖNBESÉG?

Kezünkbe került a napokban egy icipici lapocska, mely terjedelmének kicsinyiségét végtelen butaságával igyekszik pótolni s tagadhatatlanul teljes sikerrel.

Akik a passaii "Hajnal"-t olvassák, ennyiből is tudhatják, hogy erről a lapról van szó.

Írja pedig a papi maszlag:

"A Szentelt Bika Egyiptomban. A régi egyiptomiak pogány hitükben azt képzelték, hogy egyik istenük, akit Osiris néven tiszteltek, bikában lakik, abban testestül meg. Hitük szerint ennek a bikának feketének kellett lennie, csak hon.lókan viseljen egy négyszögletes fehér szőr-foltot; nyelvének dudorodásnak kellett lennie. — Biz az ilyen bika nagy ritkaság volt. De ha találtak egyet, azt aztán nagy pompával földszítotték, mint az ő istenüket; bevitték a nagy istennek (Phtah) templomába és ott tartották. Hozzá jártak imádkozni... Mikor megdöglött, bebalzsamozták s nagy pompával temették el.

Istennem, mire juthat az ember, ha szívét-lelkét föl nem világosítja a Krisztus által égből hozott igaz keresztény katolikus vallás..."

Nos, és mire juthat az ember, ha már "szívét-lelkét fölvilágosítja a Krisztus által égből hozott igazi keresztény katolikus vallás"? megmondja a papi maszlag azt is. A Szentelt Bika helyett imádjia a Szentséges Szívet, mely a papok szerint kijelentette az emberiségnek:

"1. Megadom nekim mindazon malasztot, segítséget, amelyre szükségük van, hogy állapotuk kötelességeit hiven teljesíthessék. — 2. Családjukban ökelességet szerzek. — 3. Megvizsgaltom öket szenvedéseikben. — 4. Biztos menedékek leszek életökben, de föleg haláluk óráján. — 5. Minden dolgukat, vállalatukat megáldom. — 6. A bönösök sz. Szívemben az irtalom forrására, sőt tengerére találnak (vagyis, hogy nagyon kegyes lesz irántok). — 7. A lanyha lelkek (akik nem sokat törődnek az örök üdvösséggel) buzókká lesznek. — 8. buzóg lelkek nagyon tökéletessé válnak. — 9. A papoknak olyan erőt adok, hogy a legmegrögzöttebb bünöst is bünbánatra indítják. — 10. Megáldom azon házakat, amelyekben sz. Szívem képét fölfüggesztik, tisztelik. — 11. Szt. Szívembe írom és onnan soha ki nem töröm azok neveit, akik ezen ájtatosságot terjesztik. — 12. Szt. Szívem kincseinek kiosztásában sem mértéket, sem határt nem szabok azoknak, akik azokat benne keresik."

Már most csak arról kellett volna még fölvilágosítást kapnunk, hogy mi a különbség a Szentelt Bika és a Szent Szív imádása között? Erről hallgat a papi maszlag.

Hát mi megmondjuk: A Szentelt Bika imádása az egyiptomi, a Szent Szív imádása a passaii papoknak hajt hasznot.

MIRE LEGYEN BÜSZKE A MUNKÁS?

Az angol lapok nyomán az amerikai lapok is megemlékeznek arról a fogadtatásról, melyben az angol király részesített egy csomó amerikai parazitát Whitelaw Reid amerikai nagy-követ szíves közbenjárására.

Az angol lapok némi irigységgel, az amerikai lapok pedig némi büszkeséggel írják le a fogadtatás pompáját, az amerikaiak által kifejtett fényűzést, mely méltókép tükröztette vissza Amerika nagy gazdagságát: ilyen fényűzés képtelen kifejezni az angolszászi parazita. Az amerikai pompa mellett elhalványodnak a keleti deszpoták, az indiai nábobok minden ragyogásukkal.

Erre büszké az amerikai kapitalisták s lapjaik. A "nemzeti büszkeség" kel föl bennük. Szeretnék, ha az amerikai munkás osztána ezt a büszkeséget.

Az ugynevezett "bread line"-okon az éhezőknek centjével osztogatják a levest. Azoknak az ékszereknek árából, melyek a fogadtatáson a new yorki Mrs. I. Stickneyt ékesítették, Amerika tíz millió éhezőjének kétszer jutott volna a bread-line-on levez.

Egy pár gyermekcipőnek, melyet a munkások gyermekei viselnek, ha volna rá pénzüik, hetvenöt cent az ára. Az ékszerek árából, melyek a chicagói Mrs. Walter Farwell karját, nyakát és keblét ékesítették, nyolcszázötven ezer gyermeknek jutott volna cipő.

A könnyű nyári ruháskáknak, melyekben a munkások gyermekei szaladgálnak az utcákon, tizenöt cent az ára. A new yorki Miss Amita Stewart ruhájának az árából tízezer kis leányknak telt volna ruhára.

A vasaló lányok 12 centet fizetnek a szénért, mely egy napi munkájukhoz szükséges. A new yorki Miss Ruth Adams ruhájának az árából tízenegyezer vasaló leány vehetett volna szentet.

Háromszázezer gyermeknek egy ötöd cent ára kenyér a mindennapi reggelije. Az a bokréta, amelyet a washingtoni Mrs. Ivomre Calhoun tartott a kezében, kétezer gyermeknek reggelijét képviselte.

Öt cent ára petroleum volna szükséges egy munkáslakás világításához. A new yorki Miss Julia Townsend ruhájának árából négyvenezer lakást lehetett volna világítani.

S végül a nagykövet feleségének ékszeriből két millió meztlábos kis gyermeknek telt volna harisnyára.

A kapitalisták nem akarnak sokat. Miután mindent elvettek, még csak azt akarják, hogy a munkás büszke legyen arra, hogy életszükségleteinek ára ékszerekben és pompás ruhában ott ragyogott az angol királyi udvarban, néhány koronázatlan parazita kitarítottjainak testén, mikor azok egy koronázott parazita előtt hajbókolnak.

NÉPAKARAT

SZOCIALISTA MUNKÁSLAP.
A Szocialista Munkáspárt hivatalos közlönye.

Kiadja:
Az Amerikai Magyar Szocialista Munkás Szövetség.

Megjelen minden kedden és pénteken.

Előfizetési ár:
Egész évre \$2.00
Fél évre 1.00
Negyed évre 0.50
Európa egy évre ..... 12 korona
Egyes szám ára 2 cent.

A Munk. Bet. Szövetség hivatalos közlönye.

NÉPAKARAT

Published by the Hungarian Socialist Labor Federation of America
528 E. 6th Street, New York, N. Y.

CH. ROTHFISER, National Secretary.
A. WALDMANN, National Treasurer.

Issued every TUESDAY and FRIDAY.

Subscription yearly \$2.00
Single copies 0.02

Entered as Second-Class Matter August 28, 1907,
at the Post Office at New York, N. Y.

New York, TUESDAY, June 29.

AZ EMBER ÉS A GÉP.

A mai rendszerben nincs a munkásnak veszedelmesebb ellensége a gépnél. A gép szorítja ki a munkásoknak nagy részét a gyárból, az teszi munkanélkülivé, nyomorgóvá, éhezővé. Ahány új gép, annyiszor válnak fölöslegessé újabb emberi munkaerők, annyiszor gyarapszik a paupereknek tábora. Pedig hány új gépet állítanak be az iparban időről-időre.

A Pittsburg Leader egyik utóbbi száma érdekes kimutatást közöl arról, hogy a különböző iparágakban a használatban levő gépek mennyi munkaerőt szorítanak ki.

A liszt készítésével a malmokban a modern eszközök minden száz ember közül fölöslegessé tettek hetvenötöt.

A karpentérszítésnél egy ember a gép segítségével tizenöt ember munkáját végzi el.

A bőriparban a modern gépek minden száz munkás közül fölöslegessé tettek ötvenet.

Bádogedények gyártásánál egy ember egy fiúnak segítségével tizenöt munkást tesz munkátlaná az újabb gépek révén.

A szénbányákban a gépek segítségével százhatvan munkás ugyanannyi idő alatt ugyanannyi szén bányász, mint a gépek nélkül öt-száz munkás.

A cipőgyárakban minden száz munkás közül nyolcvanhat tettek fölöslegessé a gépek.

A hognárok termelőképessége megkétszereződött a gép és a kooperatív munka által, vagyis hat munkás éppen annyit tud végezni, mint azelőtt tizenkettő.

A gyapottermelésben a gép fölöslegessé tett minden második munkást.

A téglagyárakban ma hatvan ember éppen annyi munkát végez ugyanazon idő alatt, mint ezelőtt száz.

A kocsi gyárakban egy kocsi elkészítése egy embernek átlag harminckét napba került; ma ugyanazt a munkát a gép segítségével elvégzi tizenkét nap alatt.

A földművelésben a mezőgazdasági gépek segítségével hatszáz munkás elvégzi kétezerszáznegyvenöt munkás munkáját.

A szobák kárpapírozásához szükséges anyagokat a gép segítségével ma minden száz ember helyett egy ember végzi.

A lővőszereknek, töltényeknek készítésénél ma egy ember negyvenkilencnek munkáját végzi.

És így tovább. Kivétel nélkül minden iparágban kisebb-nagyobb mértékben kiszorult az emberi munkaerő egy része s ahol még nem győzött a gép, hát győzni fog.

Ma a gép átka a munkásnak. Kiüti kezéből a kenyeret. S átka is marad, míg a kapitalista rendszer fennáll. Áldás csak akkor válik a gép, amikor a munkásosztály tulajdonába megy át, mikor nem arra fog szolgálni, hogy a kapitalistának vagyonát növelje, hanem hogy az embert felszabadítsa a munka alól, anélkül, hogy nyomorba döntené!

Bingham rendőrfőnökről a tanak egész serege állította, hogy New Yorkban valóságos rendőr rémuralmat teremtett; hogy a legelmebb emberi jogokat kutyába se vette; hogy a maga akaratát tette meg a törvénynek s az alkamánynak.

A rendőrfőnök ellen a főtörvényszék egyik bírójának mondta ki, hogy New Yorkot oroszországi nivóra süllyesztette s hogy ezt eltűnőn tovább nem lehet.

A polgármester a vádak felülvizsgálásánál igazat adott a vádlóknak a legtöbb esetben.

Hogy van az mégis, hogy a rendőrfőnök lenomlását be nem nyújtotta; erre hajlandóknak nemcsak, hogy nem mutatkozik, hanem meg azt is nyomattal kijelentette, hogy terminusát végig ki fogja tölteni.

Könnyen érthető az egész. New York kapitalistáinak szükségük van New York politikusa. New York politikusaiknak szükségük van Bingham rendőrfőnökre. S "to the hell with the Constitution", ahol a kapitalista érdekeinek kielégítéséről van szó!

TARLOZÁS

A "Magyar Zászló" írja:
"Pittsburgban boros és sörös üvegek között az éjféli utáni órákban papot még sohasem pofoztak föl amióta ez a város fől áll. És ime itt, kedden virradóra ez is megtörtént. Még pedig a rendőrségen tett vallomások szerint úgy pofoztak itt föl egy magyar papot, hogy itt a verekedést az a magyar pap önmaga kezdte." Fényes Lajos volt ez a magyar pap, kinek fölpofoztatása a "Magyar Zászló" szerkesztőjét, Kovács Kálmánt úgy megbotránkoztatta.

Lám, Kovács Kálmánnak több esze van. Ő nem megy a korcsmába pofozkodni, dorbézolni. Ő a paróchiára csalja áldozatait s ott veri agyba-főbe, mint azt a nót is, akik annak idején kifosztott pénzéből, megrabolt becstelétől.

Kár pedig Kovács Kálmánnak fölháborodni kollégája gazdasági és botrányos dolgai fölött. Elvégre lehet az ő kollégája országos gazember, de annyi tény, hogy még akkor is magasan áll Kovács Kálmán fölött!

PUSZTÍTÓ HŐSÉG.

New Yorkban már napok óta szedi áldozatait a hőség. A "hot wave", a meleg áramlat ráfeküdt a városra s a tenement házak lakóinak, a bérkaszárnnyak rabjainak irtózatot kinokát okoz.

A mult hét utolsó napjaiban husznál többen haltak meg napszúrásban. A jégnek ára hihetetlen magasra szökött s míg a kapitalisták kimenekültek a fürdőhelyekre, a munkás családok ezrei kénytelenek nélkülözni egy darab jeget.

Jellemző, hogy az állatvédők egyesület széleskörű intézkedéseket tett, hogy a lovak fejévével láttassanak el, mely a napszúrás ellen védje őket, de az emberek védelméről szó sem esik.

NIP-PON RO-DO-SHA DOMEI

Mint a japán munkások lapjában, a Chicagóban megjelenő "The Proletarian"-ban olvassuk, a japán munkástevéreink által 1908 augusztus havában, Fresnoban alakított californiai japán munkásunión, mely ma 4000 tagot számlál, a közel jövőben "ipari union"-ná alakul s csatlakozni fog az Industrial Workers of the Worldhoz.

K. Tetsuka elvtárs, ki a californiai japán munkások szervezésében nagy munkát végzett, országos szervezői uton van. Az I. W. W.-t is ismerteti a japán munkások között.

ROCKEFELLER PAPJAI.

W. W. Bustard tiszteletes ur Clevelandon ugyancsak meglepte hivatást napokban tartott prédikációjával, melyben egyháznak fő patrónusát, John D. Rockefellert papjai miatt alaposan lehurta.

Rockefeller new yorki templomának prédikátoráról például egyenesen azt mondotta, hogy az nem hisz azokban a tanokban, melyeket hirdet s így nem lehet becsületes embernek tartani.

Legkeserveesebben kért kel ki a tisztelendő ur new yorki kollégája ellen, mivel az befogad egyházába mindenkit, hisz vagy nem hisz a baptista tanokban. Ugyancsak azzal vádolta Rockefeller többi papjait is, hogy befogadnak anyagi érdekből mindenkit az egyházba.

Hát Rockefeller papjai tudják, mit cselekszenek. Ha tetszik a baptista egyháznak patrónusul Rockefellert elfogadni, tessék papjainak Rockefeller fölőlgását is elfogadni, amely szerint a pénzszerzésre minden eszközt meg kell ragadni.

HARC A VIZÉRT.

Colorado Springnek s Pikes Peaknek egymás mellett fekszenek a víztartó medencéi. A leveztetett víz fölött a két város már hosszabb idő óta disputál, míg végre a pikes-peakiek közül hat fegyveres ember megtámadta a colorado springiek víztartójának őreit s míg egy részük sakkban tartotta az őreket, a többiek 174 millió gallon vizet engedtek át a saját városuk víztartójába, mely alacsonyabban fekszik. A hír vétele után Colorado Springből is rögtön fegyveres emberek indultak el, azonban későn érkeztek. A két város között most rendkívül ellenséges a hangulat s összetűzésről lehet tartani.

A SZERVEZETEK FIGYELMÉBE.

Fölhívjuk az osztályok figyelmét a július hó 18-án, vasárnap délután 2 óraker tartandó bizalmiférfi ülésre

Rendkívül fontos szövetségi ügyek szükségessé teszik, hogy a szervezetek szigorú utasítást adjanak a bizalmiférfiaknak a megjelenésre.

A bizalmiférfi ülést 528 E. 6th St.-en tartjuk. A vezetőség.

Magyarországi hírek.

ANALFABÉTA KÖZSÉGI BÍRÓ.

Ahol analfabéták a törvényhozók, ott rójuk föl különösen és hangsúlyozva a községi bírónak, hogy irástudatlan? Mégis, mert a magyarországi kulturális állapotokra és közigazgatásra fölülte jellemző, közöljük a "Zala" nyomán ezt az esetet, amely a nagykanizsai törvényeszekben most folyó esküdtzéki tárgyalások egyik napján történt. A kisorsolt esküdtek egyike, a kanizsai járás egyik falujának bíróját fölmentést kért a törvénykezésben való részvétel alól. Nagymértékű hivatalos elfoglaltságát hozta föl indító okul; az esküdtbírósg elnöke megadta a bírónak az egyheti esküdtzéki tárgyalás alól való fölmentését, de mikor az első napért járó napidíjat fölvetette és az erről szóló elismerévényt aláírás végett elébe tették, mindenki legnagyobb meglepetésére kijelentette, hogy nem tud írni.

— De hát akkor hogyan végzi el bírói tisztségét? — kérdezték tőle az álmélkodó törvényszéki bírók.

— Hát, kérem szépen, van egy leányom, aki mindent meg tud írni, vagy ha az nincs odahaza, csak akad valaki a faluban, aki a nevet aláírja, ha muszáj...

RÉSZEGEN.

A minap Visegrádon két legény egy csónakba ült, azzal a szándékkal, hogy áthajózzanak Nagymarosra. A csónak meg is érkezett a marosi partra, de a két legény már nem volt benne. A két legény, akik visegrádi kertészlegények, ittasan ültek a csónakba. Este kilenc óra már elmúlt, negyedtíz lehetett, amikor a csónak irányában messziről fölűnt a bécsi hajó. Budapestről ment Bécs felé. A két részeg legénynek kedve kerekedett arra, hogy megringassák magukat a nagy hajótól fölkapart hullámokban. A legények azonban részegen nem tudták kormányozni a csónakot. A hajó hullámai a csónakot maguk alá sodorták és a két visegrádi legényt maguk alá temették. Az egyik meghalt, a hullámok között nyoma veszett. A másikat elaléltan kimentették, magához térítették és hazaszállították Visegrádra a családijához.

RÁLÓTT AZ APJÁRA.

Garázza természetű legény Tiller József, tizenkilenc éves kömvességű, akivel szüleinek már sok bajuk volt. A június 10-én is részegen ment haza Budapestben lakó szüleinek a Kolumbus-utca 29. számú házában levő lakására és megverte az anyját, aki megdorgálta. Apja, Tiller István éjjeli őr, erre elverte és kidopta. A garázda legény 11-én elment apjának az Aréna-úti színházban levő órházába és betörte az órház ajtaját, ellopa a revolvert. A revolverrel kezében hazament és durván követelte apjától a ruháit. Tiller István ki akarta dobni a fiut, aki erre rálőtt, de a golyó nem talált. A merénylő fiu elmenekült, azonban a rendőrség elfogta és letartóztatta.

ERKÖLCSMENTÉS NAGYBAN.

Az a társadalom, amely intézményeivel, gazdasági, politikai rendjével, erkölcsi fölőlgésével a nyugodt és boldog családi életet, a nemi élet tisztaságát az emberek nagy részére szinte lehetetlenné teszi, kicsinyes eszközökkel, de annál nagyobb képpel siet olykor az ugynevezett erkölcs megvédésére. Míg a társadalom a prostitúciót, mint óriási módon kiterjedt intézményt, kénytelen megtűrni, sőt hatóságilag szabályozni és ellenőrizni az emberi nyomorúság legsötétebb fertőjeként, amelybe ezek és ezek kénytelenek belemerülni, addig a szabadabb szellemű, mondjuk akár: az érzékiség igazgatására számító sajtótermékek üldözésével akarja az igazságszolgáltatás a szemérsértések ellen megvédeni az olvasóközönséget. Az ilyen sajtópörök, különösen az utóbbi időkben szaporodtak meg, igaz, hogy az ilyen irányú irodalom is meglehetősen fölledült, nyilván, mert megnövekedett a közönsége is.

A napokban megint két író ült a vádlottak padján, a "Fidibusz"-ban megjelent három közlemény szerzője miatt. Az esküdtek azonban zárt tárgyalás és dr. Bródy Ernő védelme után nem büntösöknek mondták ki a vádlottakat, akiket így a bíróság fölmentett. Az ítélet jogerős.

Ez még semmi. De az ügyészség annyira belejött az erkölcsrendészetbe, hogy a "Fidibusz" árusításáért 400 fővárosi trafikos ellen indította meg szemérem elleni vétség miatt az eljárást. Dr. Polányi járásbíró azonban a trafikosok védőjének, dr. Gál Jenőnek előterjesztése után a tárgyalás mellőzésével megszüntette az eljárást, mert elsősorban a közlemény szerzőit, vagy a fokozatos felelősség elvénél fogva a szerkesztőt, nyomdászt kellett volna pörbe fogni. A terjesztőket letétetni már csak azért sem lehet, mert az sincs megállapítva, vajjon tartalmazott-e a "Fidibusz" szemérsértő közleményeket s hogy ezekről az elárúsító trafikosok tudomással bírtak-e. A törvényszék megsemmisítette a járásbíró határozatát és újabb tárgyalásra utasította.

Külföldi hírek.

BÜLOW VERESÉGE.

Berlinből jelentik, hogy Bülow kancellár a Reichstagban hatalmas vereséget szenvedett.

A kormány adójavaslatát a törvényhozás elutasította. A kormány hívei kisebbségbe jutottak. Ugyanis a kormány javaslatát elvetették 194 szóval 186 ellenében.

Ez az eredmény nagy meglepetést keltett mindenfelé s három eshetőségre vannak kétszen: vagy Bülow fog lemondani, vagy a parlamentet oszlatják föl, vagy őszig elnapolják a parlament üléseit, hogy a kormány újra revízió alá vegye a javaslatot.

ANGLIA TENGERI URALMA.

McKenna, az admirális első lordja beszédet mondott s kifejtette, hogy Anglia a tenger uralma alatt azt érti, hogy szabadon tartja a tengeri forgalom főbb útjait. Ezen utak szabadontartását helyzete első kötelességének tekintti és nem szabad félnie azon súlyos terhek föl, amelyeket kötelessége rá ró. Van-e nemzet, melynek történelmi joga és kötelessége, hogy a tengeri rendőrség feladatát elvégezze? — mondta. — Anglia missziója kell, hogy békes legyen és ezért flottájának más nemzetekhez viszonyítva, oly nagyknak kell lennie, amekkora csak lehet. Amit végső esetben flottájával elérhet, az e nemzetek keresdelmének károsítása. Anglia jól tudja, hogy ez saját kereskedelmének háttérbe szorítását jelenti, mert a tengerentuli kereskedelemre sokkal inkább rá van utalva, mint a világ bármely nemzete. Ha valaki kételkedik az angolok igényeinek jogosságában, mutasson olyan eseményre, amelynél Anglia visszaélt flottatevével. Anglia egész történelmében flottáját a béke eszközeként alkalmazta. A szőlő bízik abban, hogy mindaddig, míg Anglia föladatainak magaslatán áll, sohasem adja föl a jogát arra, hogy a tengeri szabadságot, a függetlenségét megvédhesse.

VILLAMOSVESZEDELEM EGY KÖZSÉGBEN.

Nagy izgalom volt a minap Rheindorf németországi helyiségben. Van a községben egy villamos mű; annak vezetése este fél kilenc felé elkezdett zugni. A sodronyon mindenféle kisebb-nagyobb szikrák pattantak ki, a házakban is nagyobb fényásvok cikáztak sűrű egymásutánban. Egy Neukirchen Péter nevű téglagyáros háza forgott különösen nagy veszedelemben; ott tehát egy baltával lehurta a villamos vezetéket. Neukirchen eközben valahogy nagyon közel talált érni a vezetékekhez és főnakedt rajta. Mintegy tíz percig lögött így rettenetes helyzetben, míg végre gummi kesztyűben sikerült őt megfogni és megszabadítani. Hátán ekkorra már súlyos égési sebek voltak, sarkáról cafatokban lögött le a hus. Műlheimba vitték a kórházba. A község a villamos kisléséskét messzire láthatólag vérvörös fénybe merült. Végre is egy elektrotechnikus vette elejét a veszedelemnek. A vizsgálat megejtésekor kiderült, hogy magasfeszültségű sodrony valahogy ráesett egy alacsonyfeszültségű sodronyra és azt telítette villamossággal. Németországban már volt egy ilyen eset: Bentheimban, ez azonban négy ember életébe került.

ÁLTALÁNOS SZTRAJK KIELBEN.

Polgári forrásból érkezett jelentés szabol be arról, hogy Kielben a városi munkások kizárása miatt általános sztrájk ütött ki, amelynek egyik eseménye az volt, hogy a kizárás estjén a munkások nagy tüntetést rendeztek. Körülbelül ötezer munkás tüntetve vonult végig az utcákon és zajosan tiltakoztak a városi tanács magaviselete ellen. A tüntetők és a rendőrség között összecsúszás volt, amely alkalommal a munkások a rendőroket kövel dobálták meg. Az órák hosszattartott tüntetésben igen sokan megsebesültek, de számukat még nem tudták megállapítani.

AKIK MAGUK ALATT VÁGJÁK A FÁT.

A francia parlamentben a napokban tett jelentést az a bizottság, melyet a francia haditengerészet fölülvizsgálására kiküldtek. A bizottság jelentése könnyen érthető fölűntést keltett, midőn kimutatta, hogy a hadihajók, melyek a francia köztársaságnak 1899 óta hatszáz millió dollárjába kerültek, nem érnek egy hajótöltő sem.

A háromszázötven oldalas jelentés egymás után tárja föl a tengeri haderő gyöngéit: a hajók silány szerkezetűek, ágyúik alacsony rendűek, folszerelésük tökéletlen, kikötőik a legszánalmasabb állapotban vannak.

A hajóépítő kapitalisták becsapták az államot ott, ahol csak lehetett. És érdekes bizonyossága az annak a ténynek, hogy a kapitalisták a haszonvágy annyira elvakítja, hogy képes a haszont maga alatt vélni a fát. A francia haderő a francia tőke védelmére szolgál. Amikor a tőkés a haszont a hadsereget megrövidíti, önmagát gyöngíti meg, ezzel is igazolva, hogy a kapitalista rendszer megássa a saját sírját.

TÁRCA.

AZ UTOLSÓ PILLANAT.

— Irta Révész Mihály. —

Szeptember tizenhetediké volt és a szürke, esős unalmas napok után egyszerre diadalmas világossággal, frissen egy szuverén jökevényvel és büszkeségével kelt föl a Nap. Mintha megrázkódott volna az egész tájék, moosolygott és jökevényül még a fűszál is.

Még kilenc óra sem volt, a szanatóriumnak majdnem valamennyi lakója bent sétált a messzenyúló, fás-füves parkban. Aki menni nem tudott, azt hordágyon vitték le. Ott fektült Sebess János is a párnás, puha ágyon és a sétálókat nézte és föllet a beszélgetésükre és bosszankodott a kacagásukon.

Éppen hozzámert a főorvos.
— Milyen meleg, milyen frissesség, ugy-e — kiáltotta már messziről. — Második tavasz!

Kezet fogtak és az orvos leheveredett az ágy elé a fűre.

— Sokat jelent ez a napfény — mondotta azután az orvos és az eget bámulta. Törököt, a bárót egy hét mulva haza is küldjék. A Szepesi kisasszony is elmegy. Azt mondják, hogy a báró után. Állítólag elveszi. Nem beszéltek róla? Nem hallottál semmit?

— Nem — mondta röviden Sebess. Azután vontatottan tette hozzá: — Én miattam már ma elviheti. Két nyomorék és még itt szerelmeskednek. Az bolond, ez hisztérika. No, egy másnak való. Majd megáldatják a fenévet a szanatóriumod, ami összehozta őket.

— Nono, — mosolygott az orvos — csak ne olyan morogva. Hát annyira érdekel téged is ez a Szepesi-lány? Hát mind belebeledundultok? Mind meg fogjátok siratni?

Sebess felkönyökölt és idegesen mondta:
— Siratja a majd mit mondtam... Kell a sőtörögös szakramentumnak. Hát keil nekem asszony? Hát keil nekem lány? Hát keil nekem nőstény? Örülök, hogy élek. Nekem ez a cingár nevetőgörcsös? Nekem?

Még akart mondani valamit, a szeméit kimeresztette és fölhozta a szemöldökét. Köhögőroham támadt. Sokáig köhögött, rekedten és fuldokolva azután fölémelte a csészéjét és köpött. Véres volt a köpése.

— Megint vér — mondta azután megint hanyattfeküdt. Az eget bámulta. Messzebből hallatszott a sétáló társaság egy csoportjának a kacagása.

— A barnok — morogta Sebess. — A barnok. Hogy röhögnek. Pedig holnap megint eshetik. Azután mehetnek megint a szobájukba levelet írni. Most hogy röhögnek a barnok...

Megint felkönyökölt és csöndesen, szinte szomorúan mondta az orvosnak:
— Te, doktor, én meghalok.

Az meggyőződéssel, egyszerűen, gyorsan felelt:
— Nem halsz meg, Janikám. Flni fogsz.

— Meghalok — erősítette a beteg. — Meghalok, meghalok. Pali, te is becsapsz. Te is hazudsz. Hazudtok mind. Meghalok. Meghalok.

— Nem halsz meg, és ne mond annyiszor. Nekem jobb a tudóim, én tovább győzöm. Nem halsz meg, nem halsz meg, nem halsz meg.

Azután fölugrott, széttárta a kezét, nyújtózott és jökevényül, elevenen, szine nagy buzgósággal, szaporán kezdett beszélni:

— Fiatalember vagy, Janikám. Huszonkilenc éves. Tán anyai sem. Az agyad rendes, szived rendes, pénzed van, csak ez a tudó, ez a kis rossz tudó. Festő is vagy, a szép mestere. Az akt-művész, a portrait-király. Hisz a te képed mind a szépség, a fiatalság, mint a nap-sugár isteneinek festett oda. És nézd, hogy sít a nap. Nézd, hogy zöldül, hogy él, hogy kacag, hogy örül itt minden ebben a második új tavaszban. Nézd, hogy hancurozik ott a bankár, a kereskedő, a képviselő, a miniszteri tanácsos felesége, a doktorkisasszony, a nyugalmozott ezredes és mind és mind hogyan akarnak élni és hogyan tudnak élni. Ragyog a nap s te rosszkezdű vagy. Esetet alá kívánkozik ez a levegő az a fonnyadó, de még zöldes levél, a nap aranyiszor ezen a haragos-zöldjéltől megfosztott bokron — és te mérgeződöl. Szerelmeiről beszélek és te káromkodol. Hát tegyik föl, hogy meghalsz, — ha meghalnál megmondanád, annyira vagyunk férfiak mindakétten — mondjuk, hogy az utolsó heted ez, hát nem kellene duplán élned? Hát nem halsz meg. Sokáig nem halsz meg. Anyira nem lehetsz zínész, hogy előlem elhujtasd a lelkedet. A tudóbeteg az utolsó hetében a legvirgoncabb. Akkor hal meg, amikor a legjobban akar élni. Abban a percben a legszebb és a legéletesebb a terve, amelyik perce az utolsója. Te pedig utálsz élni. Félsz, hogy meghalsz. Nem halsz meg. Sokáig nem halsz meg. Várnak a lányok, a meztelenek, a modelljeid, az aktjaid, a sézlong, a félhomályos szobák, a réti a nimfával. Nem fogsz meghalni. Ha csupán cafat volna is a tudó, a huszonkilenc éves ember vére a te véred, annak az ifjusága a te ifjuságod és te festő vagy, a kutyaafját és téged várnak a lányok. A legszebbestűek és a legodaadóbbak. Nem fogsz meghalni.

A festő mosolygott és csak ennyit mondott:
— Köszönöm. Szép volt. Hát akkor te job-

ban tudod. Te vagy az orvos. Hát jó. Süssön a nap.

Másnap is süttött. Harmadnap is. Aztán még egy pár napig. Sebess már járni is mert. Lassan, előrehajolva lépegetett: a lába gyöngye volt; majdnem csak csont.

Egyszer hozzászegődött Reisz, az új segédorvos.

— Hogy gyógyul, hogy gyógyul — ujjongott. — Ha még egy hétig, ha októberig sütt ez a nap, ha így sütt, szaladgálni kezd Sebess ur. Két hónap még, akár a verandán, akár a szobában, két hónap még a székkel és mehet vissza Pestre. Ideje, ugy-e? Várják sokan, ugy-e?

— Engem? Sokan?

— Hát a lányok. Akiket festett. Az a sok széptestű, erős, friss, fiatal lány. A szőkék meg a barnák, meg a vörösek. Lehetnek vagy huszan.

— Ija, azok — mosolygott a festő. — Lehetnek annyian.

Arra sétált Krausz is, az ideges bankár. Hurrygatótt, amikor meglátta Sebess ur.

— Hát maga itt van? Hát nem magát keresik?

— Engem? Kik?

— Két leány jött. Két fiatal, szép, szőke lány. Micsoda lányok! Pedig látogatába jöttek. Hát nem magához jöttek?

— Nem, nem — mondta csöndesen a festő.

Aztán megint esett. A betegek besorozták a verandára, a társalgóra. Ott volt sokszor Sebess is és hallgatta, hogyan udvarolnak, hogyan bókólnak a férfiak és hogyan kényeskednek a nők. Fanyar volt és rosszkedvű.

Az ezredes piszkálta:

— Hatvankét éves vagyok, fiatal ember és tizenöt éves koromban már, becsületemre, férfi voltam. Tizenöt éves koromban. Most hatvankét vagyok és akármelyikkel fölveszem a versenyt. Nekem még nem volt elég. Én még fiatal vagyok. Nekem még kell az aszsony. Uramocsem biztosan alul van a harminc. Fiam lehetne. Aztán már kampec. Lelógatja az orrát. Vagy már annyira betelt velük? Sok volt egyszerre, ugy-e? Anyi, anyri lány!

Aztán odament a bárókisszony komorrajához és udvarolni kezdett. Sebess káromkodott magában, később bement a szobájába.

Másnap délutánra megint kiderült. Szép volt az ősi alkonyat és Sebess melegt, bő fölöltöjében sétált a parkban. A főorvos lement hozzá.

— Elnéztelek az ablakból. Már alig látszik rajtad, hogy két hét előtt még mozogni sem tudtál. Meggyógyulsz, Janikám, pedig már halára szántad magad. A tiéd az élet. Vár rád a munka, a dícsőség, az ezernyi szórakozás, a szerelmek, a nő. Csak ne hagyj úgy el magad. Akarj élni. Akarj nagy ember lenni. Jól elbujtál ide és nem háborgatsz senki. Annál jobban várnak. Az öltükbe hullsz.

— Kiknek? — kérdezte a festő csodálkozva.

— Kiknek kiknek, hát azoknak, akik várnak.

— A nőknek, ugy-e — mosolygott Sebess és tovább sétált.

Egyre jobban lett és jövedvű is volt. Egyszer futyult a parkban. A miniszteri tanácsosné megszólította.

— Magának jó, Sebess ur — mondta neki.

— Miért méltóságos asszonyom, miért jó nekem?

— Hallom, két hét múlva mehet. Azt mondják Párisba megy. Persze, persze, a grizettek, a grand cocotte-ok. Persze Maga a világ. Mi öregek...

És beszélt tovább és elmondta szerelmei történetét is.

— De hát magának beszéljek én szerelmeiről meg kaladonkról? Magának? Ismeri maga minden csinját-binját.

Arra sétált a nyafogós, nyápic bárókisszony is és az is mondta:

— Hallottam én is, de nem hiszem. Szép a művészet, szép a műterem magányossága, de lehetnek olyan nők, akik egyedül mégsem mennek el a festőhöz, még ha akármilyen nagy festő is. Én se mennék el.

Sebess már mulattatta az, hogy mindenki róla beszél. Jelentősen mondta és megfenyegette az újjával az orrhagos kisasszonykát:

— Nana!...

A mesével határos csodás gyógyulás a sablonnal végződött. Megint esett és egy éjszaka hideg, csipős szél is fujt. A festő elkezdett megint rekedten, szipitán köhögni. Megint többször köpött vért. Ágyának esett. Megint rosszkedvű lett. Mindig a plafont nézte és az ápolónőnek, az alorvosnak, a főorvosnak, a barátjának az unalmasságát ismételte:

— Meghalok! Meghalok!

Egyszer éjjel tizenegy órakor szalad az ápolónő a főorvoshoz. Bezörgött.

— Nagyságos ur! Gyorsan...

Ez magára kapta a hálókabátját és kiszaladt.

— Mi az? — kérdezte gyorsan. — Kicsoda?

— A festő ur. Vért hány. Fulladozik. Azt hiszen vége.

— Csacsi — mondta a főorvos.

Fölzaladt mindaketten az emeletre. Már messziről hallatszott a bántó, sívító köhögés.

Az ajtónál az ápolónő megállt.

— Én nem megyek be — mondta.

— Miért nem? Hiszen nem hal meg. Hiszen látott már haldoklót.

— Nem megyek be. Becsöngetett, kérdeztem, hogy mit akar, magához intett, belécsimpaszkodott a nyakamba, meg akart csókolni, meg szorított, meg is karmolt. Aztán köhögni és fulladozni kezdett.

Az orvos beszaladt.

— Janikám, Janikám — kiáltotta feléje, fölültette és megtörölte a száját. — Édes fiam.

Az orvos végigsimogatta a beteg homlokát. De már látta: késő, hiába minden. A beteg köhögött, egyre köhögött és a vér szinte bujogott ki a száján. Sovány, zsőrós arca iszonyu kínról beszélt. Nagy, csuf, grimasz volt ez az egész arc. Fulladozott. Kapkodott a levegő után. Belécsimpaszkodott az orvos hálókabátjának bő ujzába. Abba megfogódzott, azután mikor a roham egy kis időre elállt, nagy erőfeszítéssel; nagy kinnal, szinte zokogva erőlködött. Mondani akart valamit.

— Mit akarsz, édes fiam? No mondd...

Sebess egyet nyögött. Forogtak a szemei. A nyelve szinte alig mozgott már. Nagyot erőlködött és nehezen, szótagonként, fájdalmas arccal, kínos hűgességgel dadogta:

— Egy... egy... soha... nem... Egy szerettem sem volt... Sohasem...

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

MEGÖRÜLT A FÁJDALOMTÓL.

Szerencsétlenül pusztult el egy brooklyni család a családfő kivételével.

Még december havában történt, hogy a Monthe család legkisebb gyermeke meghalt egy baleset következtében s az anyán csakhamar a buskomorság, majd az örület jelei keztek mutatkozni, annyira, hogy Monthe nem merete sohasem egyedül hagyni nejét huzamosabb időn át. A minap azonban az épület pincéjében lévén némi munkája a vízvezetékkel, egyedül hagyta nejét, ki a megmaradt nagyobbik gyermekét ölébe véve, leugrott az ablakból. Ugy az anya, mint a gyermek teljesen összetörték magukat s a megérkezett mentők már csak a beállott halált konstatálhatták.

MEGFULLADT EGY LÁBNYI VIZBEN.

Asbury Parkban Mrs. Anna Cloatz a Rozsfürdőben megfulladt egy kád vizben, melyben alig állott a víz egy lábnyi magasságban. A szerencsétlenül járt nő földalati szélhűtésben szenvedett s ápolója rövidebb időre magára hagyta a fürdőkádban. Valószínű, hogy az egyedül maradt nő lefeküdt a vízbe s képtelen volt ismét fölemelkedni s így történhetett, hogy ápolója már halva találta.

A SZENÁTUS KIVÁNCSI.

Wickersham államügyész kérdést intézett a szenátus, hogy miért rendezte el azoknak a pöröknek elejtését, melyet a kormány a New York Central és a Boston & Maine vasúttársulatok ellen indított annak idején a trustellenes törvény megsértése miatt.

A határozati javaslatot, melynek alapján az államügyész kérdésre vonatkozó Culberson szenátor nyújtotta be.

A szenátus rövid vita után elfogadta a javaslatot, noha mindegyik szenátor tisztában lehetne a pör elejtésének okával. A New York Centralt nem mérgeen itélték el vagy másfél száz ezer dollárra az ön üzemek miatt, melyekkel milliókat szerzett tiszteletlen uton s ez az ítélet, mely egyáltalán nem érintette érzékenyen a New York Centralt, elegendő a porhülységre.

AMI ALKOTMÁNYELLENEK.

A pennsylvaniai törvényhozás 1907-ben hozott parlamenti küzdelmek után kíméltotta, hogy a vasúttársulatoknak tilos mértőföldenkint két centnél több viteldija számítani.

Philadelphia kerülete a törvény értelmében kötelezte a Pennsylvania és a Reading vasúttársulatokat, hogy az árszabályt az állapítsák meg s midőn a társulatok ezt megtagadták, pört indított ellenük. A Common Pleas Courton Wilson bíró a pennsylvaniai törvényhozásnak a két centes viteldija vonatkozó határozatát alkotmányellenesnek jelentette ki s így a társulatok tetszésük szerint állapíthatják meg a viteldijukat.

Csoda-e, ha a kapitalista osztály ádáz dühhél fordul mindenki ellen, ki a bíróság, a kormányzatnak bírásokodó intézménye ellen meri fölemelni szavát?

Egy állam törvényhozásának akaratát, határozatát egy tollvonással keresztülluhza a kapitalisták érdekében.

JÁTÉKBARLANGOK A VONATOKON.

Érdekes dolognak jött nyomára néhány vizsgáló szemű detektív a napokban. Az államok, melyeknek a Lehigh vasúttársulat vonatai végigmennek, szigorúan tiltják a hazzárdjátékokat. Néhány szenvedélyes játékos arra az ötletre jött, hogy jó lesz megvesztegetni a vasúttársulatot a kalauzokat s ellenőroket, hogy egy-két vasuti kocsi játékbarlangokká alakítsanak át.

Salsberg kerületi ügyész határozott nyilatkozatot tett, mely szerint föltétlenül bizonyítékok állanak rendelkezésre aziránt, hogy a vonatokon nagyban üzték a hazzárdjátékokat s azonfölül szesz italokat is árúsítottak.

ELITÉLT RENDŐR.

Dillon F. James new yorki közrendőrt az esküdtszék másodfoku gyilkosságban bűnösnek mondotta ki s Maddox bíró husz esztendői börtönbüntetést rótt a vádlottra, kinek azonban ügyvédei új tárgyalást biztosítottak.

Dillon ezelőtt pár hónappal agyonlőtte a 19 éves Proberer fiút, a fiu családjának jelenlétében, az idősebb Proberernek kereskedésében, midőn a fiu a rendőr ellen apjának védelmére kelt.

A rendőrök, kik jelen voltak az esetről, hamisan tanuskodtak, hogy társukat megmentették. A bíróság a rendőrök tanuallomását nem vette figyelembe s vád alá helyezte valamenyit hamis tanulás miatt.

Kik a lapot nem kapják rendszeresen, felevező-lapon tudassák velünk a következő angol szöveget:

Editor Népakarát, 528 E. 6th St., New York. I am a subscriber of your paper, but I don't get it regularly. Please send it to this address:

Név .....
Szám és utca .....
Város .....

HOL AZ IGAZSÁG?

Kinek ne tűnt volna föl, akinek módjában állt megfigyelni, hogy mennyi kitarással, mennyi lelkesedéssel, mennyi áldozatkészséggel küzdenek a szocialisták eszméikért? Kinek ne tűnt volna föl a lélekemelő látvány: a társadalomnak kitagadottjai, jogfosztottjai szembeállnak a hatalmasokkal, fölveszik a küzdelmet minden ellenséggel s meg nem tántorodnak, el nem csüggednek soha. A szabadnak csufolt Amerikában csak úgy, mint az orosz cár birodalmában üldözöik a szocialistákat a hatalmasok, mert félnék tőlük!

Akitől nem félnék, az ellen nem harcolnak tüzel-vassal.

A szocialista mozgalmat csak megerősítette az üldözés minden országban. A világosságot, az igazságot meg nem ölheti börtön vagy csendőrszurony, vagy puskagolyó. Nem is az erőszak a legveszedelmesebb ellenség, hanem a rágalmasok özőne, melyet a szocialista mozgalomra zudítanak.

Igazak-e a vádak, melyeket a szocialista mozgalomra szólnak? Elővesszük egyenkint s megkíséréljük kimutatni: hol az igazság?

A legsűrűbben hangzatosított s egyuttal a legképtelenebb vád

az osztozkodás

vádja, mely legtöbb embert riaszt el a szocialista mozgalomtól. Igaz-e, hogy a szocialisták föl akarják osztani a földet a pénzért?

Hát ez a legképtelenebb mesebeszéd.

A mai rendszerben nagyban folyik az osztozkodás. A munkásosztály az egyedli, mely a munkát végzi, mely alkotója mindennek a földön s míg a munkásosztállyal senki sem akar osztozni a munkában, a munka gyümölcsében mindenki osztozik vele. A földmivelő szánt, vet, arat, nem akar vele osztozni senki a munkában, munkájának gyümölcséből azonban kivesszi részét a földbirtokos s az állam minden heréjével együtt. A gyárakban a munkások milliói izzadnak, fáradnak, a gyártulajdonos nem kér részt a munkából. Egész életét tobzódásokban tölti el, azonban ott van az osztozkodásnál, kivesszi részét a munka gyümölcséből, még ha egy kalapácsütést sem tett is soha életében.

Végtelen azoknak a száma, kik a munkás által termelt javakon megosztottnak. Első természetesen a munkáltató. Ez az országnéző. Aztán jön az állam hivatalnokai, hadseregével. El nem maradnának az osztozkodástól a papok. Mire megtörtént az osztozkodás, hát a munkásnak maradt is valami, nem is.

Ime itt van egy kis kimutatás a különböző országokról, melyből látjuk, hogy a munka gyümölcséből mennyi jutott a munkásnak s mennyi jutott a vele osztozkodó kapitalistának. (A kapitalista a kizsákmányoló tőkepénzes.)

Ország	Tőkésé	Munkásé
Olaszországban	51,0%	49,0%
Ausztriában	63,4	36,6
Svájében	65,4	34,6
Spanyolországban	67,4	32,6
Szovjetországban	68,8	31,2
Franciaországban	67,9	32,1
Németországban	73,2	26,8
Belgiumban	74,5	25,5
Egyesült Államokban	82,2	17,8

Már most nem bolondság volna-e, ha mi, munkások az osztozkodást követelnénk? A szocialisták nem hogy osztozkodni akarnának, hanem egyenesen azt akarják, hogy az osztozkodás szűnjék meg, mivel a munka gyümölcse egyedül a munkást illeti, senki másét. A szocialisták nem hogy osztozkodni akarnának, hanem egyenesen azt hirdetik, hogy minden nyomorúságnak oka az, hogy egy maroknyi ingyenélő elvesz a munkástól majdnem mindent.

A mai osztozkodást lehetővé teszi az, hogy a munkának eszközei a munkáltatóké, bár a munkások készítették azokat s a földet is a munkáltatók foglalták le, bár minden embernek joga volna hozzá. Az osztozkodást csak úgy lehet megszüntetni, ha a munkásosztály fölfoglalja a termelés eszközeit, nem azért, hogy megosztozzon rajta, hanem hogy közös tulajdonban tartva, velük közös munkát végezve, lehetővé tegye a mai igazságtalan osztozkodás rendszerének megszüntetését!

Az osztozkodás vádjával együtt jár az a vád is, hogy a szocialisták hazafiatlanok. Akik

a hazafiság

köntösbe burkolozva szórják a szocialistákra a hazafiatlanság vádját, nagyon jól teszik, ha egy pillantást vetnek a történelemre. Majd az megmondja, kik a hazafiatlósok?

Mielőtt azonban a történelemmel bizonyítanánk, nem árt, ha meghatározzuk kissé közelebbről hogy mi is az a helyes értelemben vett hazafiság.

Hazafinak nevezik s annak is lehet nevezni azokat kik egy nép boldogulását, előrehaladását szívükön viselik, előmozdítani igyekeznek. Szükséges-e ehhez az hogy más népet gyűlöljünk, letörni, elnyomni igyekezzünk? Egyáltalán nem. Ha egy nemzet a kultúrában előre halad, hasznát látja a többi nemzet is. Csak aki másnak jogait tisztelgetben tartja, az tartatja számot arra hogy mások is tiszteljék az ő jogait. Így van ez a nemzetekkel is.

Ha az egész világ népe halad előre és bol-

dogul, minden egyes nemzet remélhet haladást és boldogulást; ha a többi hanyatlak, minden egyesnek hanyatlania kell. Nem hazafi az, aki más nemzetiségű gyűlöli, vagy jogaitól meg akar fosztani. Nem hazafi az, ki a nemzetek között viszályt szit, harcot idéz elő.

A szocialisták valamennyi népek békés együttműködését, valamennyi népek közös boldogulását akarják. Azt tartják, hogy az emberek között csak egy válaszfal van, mely két részre osztja az emberiséget: ez a válaszfal az osztályellentét, mely az összes embereket két nemzetre sorozza, a kizsákmányolókat és kizsákmányoltakat, a herék és munkások nemzeteibe.

Akik az első nemzetre tartoznak, a munkáltatók, nem tekintenek ám nemzeti különbséget mikor arról van szó, hogy a munkást le kell verni.

Ott van például a német-francia háború. Milyen elkeseredett harcot vívott egymással a két ország innen-onnan már három évtizede. A két ország uralkodó osztálya gyűlölte egymást. De mielőtt a párisi munkások fölkeltek a francia elnyomók ellen, a német urak segítségével siettek a francia uraknak a munkások ellen.

Mennyire dörögnek a magyar ezerholdosok a képviselőházban a "tót izgatók" ellen! Hogyan szitják ellenük a fajgyűlöletet! De aratáskor, ha a magyar paraszt néhány fillérrel több napzámot kér, bezeg fölrugják a hazafiságot a magyar urak s hozatnak az aratáshoz olyan szintű munkásokat, mint annak a rendje.

Vagy itt Amerikában mennyire megvetik, mennyire lenézik a gyűlölt idegeneket. Nem is veszik jóformán emberszámba. Az amerikai az első. De az a hazafias amerikai munkáltató, ha idegen munkás olcsóbban dolgozik, úgy kiröpíti a benszült munkást a műhelyből, hogy a lába sem éri a földet.

A munkáltatók hirdetik a munkásnak s belevérik a munkásba a fajgyűlöletet, azért, hogy a munkások egymás ellen harcoljanak s ők könnyebben zsákmányolják ki valamennyit.

S amíg a munkások föl nem ismerik a tényt, hogy nekik nem egymásban, hanem a kizsákmányolóban kell látni az ellenséget; amíg nem látják be, hogy a nemzeti gyűlöletet levethető, nemzetközileg kell küzdeni a közös ellenség ellen: addig nyomorban fognak élni. Egy más ellen uszítani a népet, hogy könnyebben ki lehessen zsákmányolni: ez a gazemberek hazafisága. Az elnyomottaknak egymás ellen s nem az elnyomók ellen küzdeni: ez az ostobáknek hazafisága. A szocialisták nem kérnek az ilyen hazafiságból.

Figyeljünk meg csak egy gyarát. Látni fogjuk, hogy a különböző nemzetiségek dolgoznak együtt, az amerikai többre tartja magát a németnél, a német az irnél, az ir a magyarnál, a magyar a tótánál, a tót a négernél, a néger a kínainál, a kínai pedig esetleg az igaz lónál.

Míg a munkáltató a faji büszkeségét szítja valamennyiben, az igazságot többre becsüli valamennyinél. Mert ha az a gépkerek egy munkást elkap (pedig az nem válogatja ki, hogy melyik milyen), hát a munkáltató kap helyette másikat, nem kerül pénzbe. De ha az igazlós dől ki, másikat nagyobb összeg pénzben vehet csak.

A szocialisták azt tartják, hogy minden embernek joga van arra, hogy munkájának teljes gyümölcsét megkapja. Amíg ez meg nem történik, addig az ország népe nyomorban lesz, pusztulásnak indul s vele pusztul a haza is! A munkás pedig addig meg nem kapja munkájának teljes gyümölcsét, míg nem a kizsákmányoló, hanem más nyelven beszélő munkástársa ellen küzd. Ezért vagyunk mi, szocialisták nemzetközösek. S csak ha a nemzetközi szocialista mozgalom győzelmet aratott, akkor fog boldogulni minden nép, virágozni minden ország. Csak a nemzetközi szocialista lehet igazán jó hazafi.

Ezek után fölösleges is volna tani a "hazafiatlanság" ostoba vádjával foglalkozni. De rá akarunk mutatni általánosan ismert történelmi tényekre, melyek ki fogják deríteni, hogy kik a hazafiatlósok.

A munkásnép nem lehet az, mert hiszen a munkást gazul megfosztották a hazájától, nincs mit elárulnia.

Hanem nézzük csak a magyar urakat. Egy-két csattanós példa elég.

Károlyi Sándor gróf a majthényi sikon II. Rákóczi Ferencnek reá bizott seregével lerakatta a fegyvert, elárulta a magyar arisztokráciának forradalmát. Jutalmul nagy birtokokat kapott. Az egyik Zichy gróf a negyvennyolcas szabadságharcban elárulta a magyar burzsoáknak forradalmát s bár őt fölakasztották, de most családja nagy tekintélyben él. Apponyi György gróf ugyancsak a negy

REGÉNY.

RASZKOLNYIKOV

(BÜN ÉS BÜNHÖDÉS.)

Írta: DOSZTOJEVSZKIJ M. Todor.

(Folytatás.) (66.)

haszontalan baj, úgy hordjátok magatokban, mint a tyúk, folyton kodkodócsalva. Ezen kívül még idegen tollakkal is ékeskedtek. Nyoma sincs bennetek az önállóságnak. Tésztából gyurtak benneteket s vér helyett savó van az ereitekben. Egynek sem hiszek közületek. Nincs más gondotok, törekvésetek, mint azt elérni, hogy az "ember"-hez egyáltalában ne hasonlítsatok. Állj, ne mozdulj! — kiáltott dühösen, mikor látta, hogy Raszkolnyikov távozni készül. Végig fogsz hallgatni engemet! Tudod, hogy ma vendégeim lesznek s fölszenteljük az új lakásomat. Talán már gyülni kezdenek; ott hagytam a nagybátyámat, fogadjátok el őket, én is mindjárt haza megyek. Tehát, ha te nem volnál bolond, olyan külföldi fordítás, nem igazi orosz vér... Lásd, Rogya, bevallom, hogy derék legény vagy, de iszonyú nagy bolond!... Tehát még egyszer: ha nem volnál bolond akkor ma este inkább hozzám jönnél, ott töltenéd el az időt, ahelyett hogy esatangolsz s koptatod a csizmádat. Ha már egyszer elhagytad a betegágyat, most már azon nem segíthet a doktor sem. Keriteknél neked egy karos szék — a háziasszonyomnak van — oda ülnél hozzánk, teázgatnál, társaságban... Nos és ha ez nem lenne kényelmes, ágyat vetnék neked a nyugágyra, fekvé bár, de mégis csak közöttünk lennél. Zoszimov is ott lesz. Nos, Rogya, eljősz?

— Nem.
— Hazudsz! — kiáltott föl Razumihin türelmetlenül. — Honnan tudhatod te azt? Nem állhatsz jót magadért! Különbem nem is értesz hozzá. Én magam is összeveszem így az emberekkel s végre mégis csak visszatértem hozzájuk... Az ember elszégyelli magát s fölkeresi őket... Tehát ne feledd el: a Pocsinkov-házban lakom, a harmadik emeleten.

— E szerint ön nem bánja, ha meg is vetik, csak hogy gyönyörködhessek a jótéteményeiben, Razumihin ur? — szólott Raszkolnyikov.
— Mit beszélsz? Én diészeksem a jótéteményeimért! Csak még egy szót halljak erről valakitől, hát tudom, hogy lecsavarom az orrát... Tehát a Pocsinkov-házban lakom, 47. sz. Babuskin hivatalnoknál.

— Nem megyek el, Razumihin! — Raszkolnyikov megfordult s elindult.
— Fogadok, hogy eljősz, mert ha nem, akkor... nem tudom, hogy mi vagy. Várj csak! Bent van Zamatov?
— Bent.
— Láttad?
— Láttam.
— Beszélteél is vele?
— Beszéltem.
— Miről? No, jól van. Vigyen az ördög, nehétsz már. El ne feledd: Pocsinkov 47. sz. Babuskin.

Raszkolnyikov elment a Kert-utcaig s befordult a sarok. Razumihin tündöve nézett utána. Végre lemondását kifejezte, szomorúan intett a kezével. Már be akart lépni a vendéglőbe, de újra megállott.
— Vigyen el az ördög! — folytatta majdnem hangosan: — érthetően beszél pedig mégis... Én is bolond vagyok... Mint ha rem volna olyan örült is, aki néha okosan beszél. Attól félek, hogy Zoszimov is effélel tart. — Megkoptogattam a homlokát. "Ha ő most... eh hogy is hagyhattam magára? Talán bele öli magát a vízbe... Ah minő bakot lötem! Nem hagyhatom el!"

S utána szaladt a távozonak. Kereste, de nyomát sem lelta már. Köpött egyet, aztán visszatért a kristály-palotába, hogy Zamatovot kikérdezze.
Raszkolnyikov egyenesen a hidhoz ment. Megállott a közepén, a karfára támaszkodott s a távolba bámult. Mikor elvált Razumihótól, megint olyan gyöngye volt, hogy alig bírt ideig vészorogni. Szeretett volna az utcán leülni vagy lefeküdni. A víz fölé hajolva, gépszereken nézte a csatorna hullámain s annak visszatarthatóságát, amint fönt az égen sárgavörös folt jelezte a Nap lementét. A palota-sorok már félig eltűntek az est homályában. Csak fön, magasán, talán éppen egy padlásszobácska ablakán ragyogott a Nap sugara... Ugy látszott, mintha Raszkolnyikov különös érdeklődéssel nézne le a vízbe.

Egyszer csak tűzkarikák kezdtek ugrálni a szeméi előtt, a házak fölfordultak, a járókelők, a part, a fogatok, mind megfordult s táncolt körülötte. Összerezett, valaki megérintette. S az ijedtség a rémület s sajtóságot érzete most talán éppen az ájulástól mentette meg. Valaki melléje állott s kissé érintette a ruhájával. Főnlétezett: magas nőalak volt, kendőbe burkolt fejjel. Az arca megnyult, sárga, egyik oldalán dagadt volt. Szemei mélyen beestek üregeikbe. Egyenesen nézett Raszkolnyikovra. De már abban az állapotban volt, mikor az ember nem lát meg semmit, nem különböztet meg senkit, hiába néz akár mire. Jobb karjával hirtelen megragadta a hid karfáját, fölémelte az egyik lábát, átvette a korlátot, aztán a másikat is s — a csatornába zuhant.

A piszkos víz megnyílt, egy perc alatt elnyelte áldozatát. Aztán fölvetődött a vízbeült nő teste s a víz színén uszott lassan lefelé. Feje, lábai a vízben voltak, csak a háta görbült ki, mintha ki lett volna tömve párnával.

— Valaki a vízbe ugrott! — kiabáltak mindenfelől. Összeszaladtak az emberek, megtelt a part kíváncsiakkal. Raszkolnyikov köré is emberek gyűltek, előre nyomták, taszították.

— Ah, hiszen ez a mi Afroszinyuskánk! — kiáltott nem messze tőle egy síró asszony. Bátyuskáim, mentsétek meg, fogjátok ki.

— Csolnakot, csolnakot! — kiáltott a tömeg. Már nem volt szükség csolnakra. Egy rendőr leszaladt már a lépcsőn, ledobta a kabátját, csizmáit s a vízbe vetette magát. Nem is volt nehéz dolga. Az öngyilkos ott uszott el mellette. Megragadta a jobb kezével, a ballal belekapaszkodott a rudba, melyet társa nyújtott feléje, a parthoz közeledett s kihúzta magával a testet. Letették a lépcső gránit-lapjára. Nem sokára magához tért. Felült, szénézett, tüskölt, köhögött, simogatta a vizes ruháját, de nem szólt semmit.

— Addig iszogatótt, míg egyszer csak táncolni kezdtek előtte az ördögöcskék, — nyafogott mellette az előbbi asszonyi hang. — Egyszer már föl is akasztotta magát, de még jókor levágták. Éppen csak a boltba szaladtam és mondtam a kis leánynak: vigyázzon rá. És tessék — meg van a szerencsétlenség. Csak polgárnő, batyuskám, nálunk lakik, itt nem messze, második ház a sarok mellett.

A báméskodók elszédültek. A rendőr még mindig az öngyilkossal foglalkozott. Valaki azt kiáltotta:
— A rendőrségre!

Raszkolnyikov közönyösen, részvét nélkül nézte végig az egészet: inkább undorodott.

— Ah, nem a vízbe, az olyan visszataszító!... mormogta. Nincs már semmi nézni való — tette hozzá. — Nem érdemes tovább itt járkálni. De mit is akarnak a rendőrséggel? Miért nincs Zamatov a hivatalban? Kilenc óra utánig nyitva kell lennie.

Hátal a hid karfájához támaszkodott és szénézett.
— Utoljára is: mi közöm hozzá! — mondta határozottan és elindult a rendőrség felé.

Szive üres és sivár volt. Nem akart gondolkodni. Már az az energia is megszűnt, mely ottthon arra a kijelentésre bírta: "Még ma be kell végezni az egészet." Tökéletes apáthia következett a nagy erőfeszítések után.

— Talán ez a befejezés lenne? — tűnődött s nehézkesen ment végig a parton.
— Nem, másként végzem be. Akarom, hogy vége legyen... de hát jobb lesz-e azután? Mindegy. Legalább lesz néhány méretnyi helyem... he! Valóban bevégezzük? Megmondjam nekik, vagy nem? Eh, — az ördögbe. Fáradt vagyok. Csak leülhetném valahova... Szégyellem a butaságomat! Különbem köpök erre is... Piha, milyen ostoba gondolatok gyűlnek néha az ember fejébe.

Egyenesen a rendőrségre vezetett az az ut, amelyen haladt. Csak be kellett fordulni balra, oda már csak két lépés. Hanem mikor a sarokhoz ért, megfordult, más utcába ért s nagy kerülőt csinált. Talán cél nélkül bolyongott, talán azért, hogy időt nyerjen. Ment s a földre meresztette a szemét. Egyszer csak úgy érezte, mintha sugdosott volna valaki a fülébe. Főnlétezett s látta, hogy éppen ama ház előtt van. Amaz este óta nem járt erre. Megmarázhatatlan, legyőzhetetlen vágy vezette ide. Belépett a házba. Áthaladt a lépcsőházon, jobbra fordult s indult föl a harmadik emeletre. A szűk s meredek lépcső sötét volt. Az első fordulónál megállott s kíváncsian nézett szét. Az első emeleti folyosó ablakait lestedték. "Akkor nem így volt", — gondolta.

Főllébb ment.
— Itt van az a másodeleti lakás, hol akkor Nikolaska és Mityka dolgozott. Már bezárták. Az ajtó utjonnan festették. Bizonyosan kivette már valaki. Itt van a harmadik emelet s itt a negyedik... ez az!

Tétovázva állott a lakás előtt. Az ajtó tárva volt s bent emberek jöttek-mentek. Kicsit ingadozott, majd közeledett s belépett a lakásba. Ezt a lakást is javították. Munkások dolgoztak benne. Raszkolnyikov meg volt lepelve. Azt képzelte, hogy a lakást éppen úgy találja, mint akkor volt, midőn elhagyta. Talán még a holttestek is ott lesznek a földön, azon a helyen. Miért képzelte ezt? — maga sem tudta. Most azonban csupasz falakat látott. S egyetlen darab butor sincs a szobában, sajtóság! Az ablakhoz lépett s fölült az ablakpárkányra.

Két munkás volt a szobában. Mindkettő fiatal legény; az egyik majdnem gyermek. Új kárpitot ragasztottak a falra. Szép fehér, apró lilaszín virágokkal, a régi kopott, sárga papír helyett. Raszkolnyikov bosszankodott. Ellen-séges indulattal nézett az új kárpitra, mintha fájdalmat okozott volna neki, hogy mindent megváltoztattak.

A munkások láthatólag elkéstek. Most gyorsan összegöngyölték papírjaikat s el akartak menni. Alig vették észre a Raszkolnyikov jelenlétét. Egymás között beszélgettek. Raszkolnyikov keresztezte a fonta a mellén a karjait s hallgatta őket.

(Folytatjuk.)

SZÖVETSÉGÜNKHÖZ TARTOZÓ EGYLETEK HIREI.

Burnside, Ill. A szövetség XXII. osztálya július 4-én a Jackson Parkban, a German Pavilion földtani és csillagászati előadást tart, mely rendkívül érdekes előadásra úgy az elvtársakat, mint a haladás híveit meghívja. Az előadás kezdete d. u. 3 órakor a Pavilionban, hol rendelkezésünkre bocsájtják a 15 láb átmérőjű, forgatható globust, mely igen alkalmas a megtekintésre minden irányból. Belépti díj nincs.

Milwaukee, Wis. A szövetség XII. osztálya a jövőben minden hónap első vasárnapján fél 9 órakor tartja gyűléseit.

New York, N. Y. A szövetség I. osztálya július 3-án, szombaton este tartja rendes havi ülését.

FIGYELEM ILLINOIS ÉS WISCONSIN!
Az Illinois és Wisconsin állam területén lakó lapkezelők szíveskedjenek az új előfizetők névsorát május hó elsejétől október elsejéig lehetőleg kéthónaponként egyszer a milwaukee-i osztály titkárnak címére megküldeni.
A XII. osztály.

SZÖVETSÉGÜNK TÖL KÜLÖNÖLŐ EGYLETEK HIREI.

A NEW YORKIAK FIGYELMÉBE.
A Munkás Betegséggyógyító Szövetség I. osztályának június 27-ére hirdetett kirándulása a kedvezőtlen idő miatt elmaradt. A kirándulást a Richmond Hillen, a Smith-park No. 14-ben július hó 11-én tartatik meg.

Chicago, Ill. A Socialist Labor Party-nak 14-ik ward-i osztálya július 4-én nagy picnicet rendez a Sheiner's Groveban, 3200 N. 40th Ave. Utirány: az északi villamosokról átszálló az Elston Ave.-ra, onnan a 40-ik Ave.-ra s azon a Grovig. Kezdeté d. e. 9 órakor. Szabad bemenet.

St. Louis, Mo. A S. L. P.-st. louis-i szekciója július 4-én a Wolz Grove Parkban nagy picnicet tart. Belépti díj 10c. Jegyek kaphatók a parkban s a tagoknál.

A Section St. Louis Socialist Labor Party vasárnap, július hó 4-én nagy picnicet tart a Wolz Grove Park-ban. Belépti díj 10c. Jegyek kaphatók minden tagnál és a parkban.

A B. S. E. Sz.-nek 205. sz. o. tagjait értesitem, hogy július hó második szombatján este 8 órakor félvi gyűlést tartunk 20 West St.-en (Newark, N. J.) a következő napirenddel:
1. Ügykezelő jelentése. 2. Ellenőrök jelentése. 3. Ügykezelő fölmentése, új ügykezelő választása. Delegátus választása.
Róna Dezső, ügykezelő.

FIGYELEM ELVTÁRSAK!

A szövetség kiadásában megjelent a Munkás Könyvtár első két száma:

1. A munkanélküliség okai.
2. Mit akarnak a szocialisták?

A rendkívül népies nyelven írt s így agitációra kiválóan alkalmas füzetek 16—16 oldalra terjednek. Egy-egy füzet ára 2 cent. Az alacsony ár lehetővé teszi, hogy minden szervezett rendeljen e füzetekből. Pár héten belül a Munkás Könyvtár-nak ismét két füzeté fog kikerülni a sajtó alól.

Értesítjük elvtársainkat, hogy a sajtó alól kikerült és könyvkereskedésünkben kapható **A kapitalizmus ellenmondásai.**

A negyvennyolcadikra terjedő füzet rendkívül alkalmas az agitációra s célszerű volna, hogy elvtársaink minél nagyobb mértékben érjessék. Ára 5 cent. Megrendelések a Népkarát könyvkereskedéséhez intézendők, 528 E. 6th Street, New York.

Megjelent! Megjelent!
A május 2-án és 9-én a magyar S. P. és S. L. P. között New Yorkban megtartott

PÁRTVITA.
Kapható a Népakarat könyvkereskedésében. Ára 10 cent.

HIRDETÉSEK.
rovat alatt közöltékért nem vállalunk felelősséget

BELDEGREEN
MAGYAR FÉNYKÉPÉSZ
32 Ave. C. NEW YORK.
Nyitva vasár- és ünnepnapon is.

INDENKINEK

szüksége van Szent István labdacokra. (A legjobb hashajtó és vértisztító.) Ne szenvedjen székrekedést, belső fájdalmakat, emésztési zavart, gyomorégést, fejfájást, szédülést, mikor a Szent István labdacok mindezeket távol tartják és fájdalommentes hatást gyakorolnak.
Maga is használja azt, mit a többi: **MAGA IS HASZNÁLJA AZT, MIT A TÖBBI: LILÍOM CRÉMET ÉS SZAPPANT,** mert arcát megfinomítja és megifjúja. Csunya a szepő, a májolt, a himlőhely és más arctisztítálságok — s miért ne legyünk inkább szépek?
Mindenféle importált szerekért menjünk **ROTH SAMUEL** gyógyszerészhez a Megváltóhoz
125 Ave. C., cor. 8th St., New York.

International Restaurant
BOR ÉS SÖRCSARNOK
165 E. 4th St. NEW YORK.

LIBERTY HALL
49 Mercer St. Newark, N. J.
Mindkét helyiségben jó magyar konyha.
Bel- és külföldi lapok. Budapesti Népszava. Az öntudatos munkások találkozó helye. Pool és biliárd. A. Orawetz, tulajdonos.

Telephone 1027 Orchard.
Dr. BIEBER E. LAJOS
magyar fogorvos
383 E. 8th Street
Ave. O és D között New York

FINTA MIHÁLY,
BORBÉLY ÉS "ODRÁSZ"
516 E. 6th Street, New York.

CHICAGOI MAGYAR ORVOS
Dr. Löwinger Ernő
AZ ÖSSZES ORVOSI TUDOMÁNYOK TUDORA
727 GRAND AVENUE
Telefon: Humboldt 1577. Chicago, Ill.
Iroda órák: Déllelőtt 9-től 12-ig.
Délután 5-től este 8-ig.
Vasárnap délelőtt 9-től 12-ig.

BALESET-, TŰZ-, ÜVEGTÁBLA
BIZTOSITO.
Kérjen fölvilágosítást
H. ZÄHLER
257 E. 7th St. New York.

A. GROSSMANN MOSÓ-INTÉZETE
738 E. 9th St. N. Y.
A ruhát elhozzátja s készen házhoz szállítja.

Mátyás József
HANGSZERKÉSZITŐ
510 E. 18th Street,
NEW YORK.
Ave. A. és B. között.

Ugyes magyar szülész
Jergler Paula Budapesten az egyetemen vizsgázott és a budapesti klinikán főbába volt, sok évi gyakorlat után tanácsot és segélyt nyújt mindenben. 546 Washington Boulevard, Pauline St. sarkán, Chicago, Ill. Telefon West 1394

Egy jószabásu ruháért keresse fel
KRONMAN, férfi szabót.
4147 Lorain Ave. Cleveland.
Telefon 4537 Newark, N. J.

TÜLY
BUDAPESTI FÉNYKÉPÉSZ
4 West St. NEWARK, N. J.
Legfinomabb kivitelű fényképek tisztán kidolgozva jótállás mellett. Ugyiszintén fölvetétek házon kívül is eszközöltegetnek. Naitva vasár- és ünnepnapokon is.

Bevándorlók figyelmébe ajánlja csinosan berendezett **Rostássy Rezső,**
513 E. 6th St., New York.
Az elvtársaknak Magyarországból érkező leveleire díjmentesen adok felvilágosítást és kívánatra a hajónál megvárom őket. ::

ÉTTERMEM és KÁVÉHÁZAM
a magyarmelvű öntudatos munkások kedvelt találkozó helye.
Izletes friss ételek. — Hazai biliárd asztalok. — Bel- és külföldi pártlapok.

Felkérjük olvasóinkat, hogy szükségleteiket hirdetőinknél szerezék be s a vásárlás alkalmával hivatkozzanak a NÉPAKARAT-ra.

179 CORNELL STREET.
A Milwaukee Ave. sarkán.

Papanek, Kovacs Co.
HITES KÖZJEGYZŐK S EGYEDÜLI MAGYAR BANKÁROK.
Chicago, (Ill.).

179 CORNELL STREET.
A Milwaukee Ave. sarkán.
Az összes tengerhajózási társulatok magyar ügynökei. A Pesti Magyar Kereskedelmi Bank képviselői. Minden ó-hazai ügyet szakértően elintézzünk, írásban vagy személyesen

Tartós és puha bőrből készült szép **Divatos Cipők**
olcsó árban kaphatók a „UNION SHOE CO.”-nál
Ave B. cor. 4th st. NEW YORK.

New Phone 2020 Old Phone 4312
JOSEPH PRESCO
saloonja a peoriai magyarság kedvelt találkozóhelye. Importált italok és modern bál terem.
3102 S. Adams St. PEORIA, Ill.
Central 6978 Central 1829

Little Hungary
KÁVÉHÁZ, ÉTTEREM és MINTABOROZÓ
Chicago kellő közepén, Clark és Monroe St. déli nyugati sarkán. Trorth Dearborn Bldg.
Minden este cigányzene 5-től 1 óráig.
A magyarság otthona. Chicago látványosság. Valódi magyar konyha, pontos kiszolgálás. Mérsékelt árak. Bel- és külföldi lapok. Külön tervek bizottságok részére. Vidkieknek szives utbaigazítás. D. L. FRANK, tulajdonos.

Ha jó ruhát akar mérsékelt árban, keresse föl **M. Massing** SZABÓ ÜZLETÉT
77 Albany St. NEW BRUNSWICK, N. J.

ZACHAR OTTO
NAGYBANI BOR-, SÖR- ÉS PALINKA KERESKEDESE.
Philadelphia, Pa.
Amint a magyar konyha, úgy a magyar ital való a magyarnak. Kaphatók magyar borok, törköly, szilvórium Poth's Extra sör. Rendelésre házhoz szállítva.
A magyar szervezett munkások barátja.

Ha jó izlésű és jutányos árban akar női öltönyöket, waist, szoknyát vagy menyasszonyi ruhát vásárolni, ne mulassza el üzletünket felkeresni, mely teljesen magyar szolgálatra van berendezve. Mérték utáni rendeléseket is elfogadunk. Nyitva este 10 óráig
SOL. RUBIN, tulajdonos
966 Milwaukee Ave. Chicago, Ill.
L. D. Phone 2173 L.

Dr. Harry Buechler
MAGYAR FOGORVOS
Mérsékelt árak. Foghúzás fájdalom nélkül.
492 High Street.
Springfield Ave. közelében Newark, N. J.

RIZSÁK JÁNOS
közjegyző, pénzzárlító és váltó-intézet
Főüzlet 127 Second St., Passaic, N. J.
PENNY a legolcsóbban és lehető leggyorsabban küld az O-hazába. Pénz betéteket bármely hazai bankba kamatozás végett elhelyeztet és a betéti könyvet rövid időn belül kiboztom. — Nemkülönbem az O-hazában, arvasorsoknál elhelyeztet Szaszeged. Budapesti iródm utján díjtalanul kiboztom. HAJÓJEGYEKET Európába és Észak-Amerikába a legjobb hajókra adok el, az utasokat személyesen kísérem el a hajókhoz.
CSOMAGOKAT az O-haszóbi kikötőkhöz vagy oda szállítatok.
OKIRATOK szakszerűen, s érteletnek jogi, hagyaték, katonai, teleknyom, nemkülönbem hazai somás perekben és bármely más ügyv. dolgokban álláspontra fogom.
UTALGÁZTASSAL, tanácsos és felvilágosítással IMGYEN kézzel és szívesen szolgálók.
Magyarságügyi Iroda: Budapest, IV. Sztó-úca 6. sz.
Fiók-irodák: So. Bethlehem Pa., sajtó ház, Alpha, N. J., Wharton, N. J., — Franklin Furnace, N. J.